

Vi skal have natur, der dur

Naturen er trængt i det intensivt dyrkede agerland. På Rydalsgaards økologiske marker prioriteres naturen højt

NATUR

AF MAJA ELINE PETERSEN

- Der findes områder på alle bedrifter, hvor det er oplagt at lave naturpleje. Det er her, man skal starte ved at beskytte og udvide de områder, hvor naturen stadig findes, fortæller økologisk landmand og naturplejer Bent Rasmussen. Sammen med to søskende driver han et økologisk fritidslandbrug på 55 ha i landsbyen Kare på Djurslandssiden af Randers Fjord. Gården, der har været i slægtens eje siden 1790, overtog de efter deres forældre, og i 1998 blev den lagt om til økologisk drift. Her er der plads til både landbrug og natur med Anguskvæg, græsmarker, vandhuller, skov og enårige faunatiltag i markerne.

“Kører man gennem landskabet i dag, er det ikke til at se, om det er økologiske eller konventionelle marker, man passerer. Det må man ikke være i tvivl om, hvis økologien skal gøre en forskel.

- Senest har vi udlagt en ha med vedvarende græs, hvor der ikke drænes. Området tørrer ud om sommeren, hvor det kan afgræsses, og derved kan arealet stadig holdes i tilskudsordningen. I de våde måneder er arealet oversvømmet, og deraf følger et mylder af liv. På markernes skæve hjørner og andre områder, det ikke har kunnet betale sig at dyrke, er der udlagt vildtstriber og insektvolde, som ikke går ud over grundbetalingen. Desuden har jeg gjort brug af de tilskudsordninger, der har været gennem årene, såsom gravning af frødamme og tilskud til beplantning, forklarer Bent Rasmussen og tilføjer:

- Alle de naturtiltag, vi har foretaget på bedriften, har været stort set omkostningsfrie. Vi har lavet det på områder, vi alligevel ikke ville kunne få meget ud af at dyrke, og på en måde, så vi stadig bevarer hektartilskuddet. Mange frygter, at det er dyrt og besværligt i forhold til tilskudsreglerne, men det er det ikke. Det meste er lige ud ad landevejen.

Økologi ikke altid lig med natur

Landbrug, hvad enten det er økologisk eller konventionelt, handler om at få et godt udbytte. Mange handlinger på vejen dertil fører til indskrænkning af levedmuligheder for naturens dyr, planter og svampe, og det kan derfor være en udfordring at forene landbrug og natur, også selv om man er økolog.

- Hvis man holder to strukturelt identiske bedrifter op mod hinanden, hvor den ene er drevet økologisk og den anden konventionelt, vil jeg til enhver tid påstå, at der er mere naturindhold på den økologiske bedrift. Men man kan ikke bare sætte lighedstegn mellem mere natur og økologi. Mange økologer er så effektive i at dyrke alle markflader, at der sagtens kan findes konventionelle bedrifter, der på trods af sprøjtemidler og kunstgødning kan fremvise flere plante- og dyrearter, forklarer Bent Rasmussen og fortsætter:

- Men når man taler naturindhold og biodiversitet, fokuserer man stort set altid på det, der er over jorden. Det siges, at for hver dyreenhed, der er over jorden, vil der være ti dyreenheder under jorden, hvis en mark er i god økologisk balance. Det er et område, der bør have økologernes fulde opmærksomhed, og jeg håber, at sammenhængen i fremtiden vil blive undersøgt nærmere, for jeg er meget sikker på, at det er her, man vil se den store forskel mellem jord, der er konventionelt drevet, og jord, der er økologisk drevet. Samtidig håber jeg også, at økologerne vil få mere fokus på at gøre naturhensynene mere synlige på deres bedrifter. Kører man gennem landskabet i dag, er det ikke til at se, om det er økologiske eller konventionelle marker, man passerer. Det må man ikke være i tvivl om, hvis økologien skal gøre en forskel.

Husk de permanente strukturer

En mark med jord i balance er vigtigt for at tilbyde fødegrundlag til naturens vilde arter. Men ifølge Bent Rasmussen er det ikke nok. Det liv, der tilhører det dyrkede åbne landskab, har også brug for permanente strukturer som brede hegn, markveje og sumpede lavninger, hvor de kan rykke ud og overvintre, når markerne er pløjede og golde.

- De permanente strukturer er alt afgørende for en god biodiversitet. Det er herfra, mangfoldigheden af liv skal indvandre til markerne om foråret for at finde føde og formere sig. Agerhønsene er et godt billede på dette, og anvendes derfor ofte som indikatorart for markernes naturtilstand. De er nødt til at have permanente strukturer med stikkende buske og græsbevoksede markskel, hvor de kan placere reden, og hvor

Bent Rasmussen på en af Rydalsgaards marker. Her er markens ukurante hjørner udlagt til naturformål som permanent græs. Det fungerer dog stadig landbrugsmæssigt som afgræsningsfold for gårdens angusbesætning. Foto: Karen Munk Nielsen.

De dårligste dyrkningsarealer har det største naturpotentiale. Her er en 6 m bræmme friholdt for afgræsning, så de vilde urter får lov til at blomstre og sprede deres frø. Foto: Karen Munk Nielsen.

de kan søge ly når vejret er hårdt. Men deres føde finder de på det dyrkede markareal. Det er her, larver og andet godt lever på markens ukrudtsarter. De første to til tre uger af agerhønskyllingernes liv lever de udelukkende af insektføde, inden de gradvist skifter over til plantekost, og hvis larverne ikke er der, dør kyllingerne på meget kort tid. For at passe på naturen, skal vi derfor have en økologisk jord, der tilbyder tilstrækkeligt af både føde og permanente strukturer, så hele årscyklen understøttes, forklarer Bent Rasmussen.

Ikke kun orkideer skal bevares

- Desværre hører vi ofte biologer udtale sig om, at naturtiltagene på den dyrkede jord ikke gør en forskel, fordi det ikke er her, vi finder sjældne orkideer og alle de andre rødlistede arter. Det er helt rigtigt, at det ikke er disse arter, den økologiske landbrugsdrift hjælper, men vi kan hjælpe den meget pressede fødekæde, der er koblet til den dyrkede jord, og det er

også yderst vigtigt. Siden 1950'erne har der bl.a. været en tilbagegang på op til 80 pct. for de vilde fuglearter, der er tilknyttet agerlandet. Hvis denne udvikling skal vendes, er det ikke nok, at der tages lidt naturhensyn på økologiske bedrifter hist og her i landskabet. Nej, så skal det økologiske landbrug bredt set være løsningen. Vi må gennem arbejdet med jordens sundhed, via vore sædskifter og med et stadigt fokus på funktionen af de permanente landskabselementer understøtte agerlandets fødekæde og den timing af livscyklus, som arterne gennem årtusinder har opbygget til landbrugsdriften. Fremtidens økologiske landmand må kende

værdien af småbevoksninger, permanente græsarealer og de våde og tørre pletter i marken, og han må lære at være glad for de haneagro og pileurter, som striglen og radrenseren ikke har fået bugt med. Tilsammen udgør disse elementer nemlig fundamentet for det forøgede naturindhold, som vi økologer gerne bryster os af, afrunder Bent Rasmussen.

Artiklen er skrevet som led i Økologisk Landsforenings projekt 'Demonstration af nye økologiske løsninger II'. Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

